

Apunts de Llengua

(publicat a *L'Heura digital* 6, 25 de març de 2009)

Ni elles són més sensibles, ni ells, més valents

El llenguatge, com a transmissor bàsic de la cultura d'un poble, reflecteix la realitat de cada moment. Així, doncs, fem un ús sexista i androcèntric de la llengua perquè vivim en una cultura sexista i androcentrista, en la qual es valoren les capacitats i funcions atribuïdes als homes però no es reconeix el valor social d'aquelles capacitats i funcions que són atribuïdes a les dones.

Què hem d'evitar?

- a) Ús del gènere gramatical masculí com a genèric per fer referència tant a homes com a dones: *Els nens jugaven al pati.*
- b) Presentació de l'home com a únic subjecte d'acció i de referència i de la dona com a dependent o subordinada: *El senyor Soler anava acompanyat de la seva esposa i fills.*
- c) Diferents tractaments per a cada sexe: *Senyor* per als homes i *senyora* o *senyoreta* per a les dones.
- d) Diferents qualitats per a les dones (relacionades amb l'estètica) i per als homes (relacionades amb la capacitat intel·lectual): *Els directors visitaren les instal·lacions*, però *Les dones, elegantment vestides, visitaren les instal·lacions.*
- e) Ús del gènere femení per desqualificar i al·lusions pejoratives a les dones o als valors, comportaments i actituds que se'ls assignen: *Plora com una dona.*

Com ho podem fer?

- a) Utilitzant un llenguatge igualitari per evitar qualsevol indicatiu de desigualtat en referència a les persones: cal evitar la paraula *home* en sentit genèric (*els drets de l'home* → *els drets humans*), utilitzar sempre el tractament de senyor o senyora (*Senyoreta Maria Pla* → *Senyora Maria Pla*) i no qualificar la dona com a *esposa de* (*local propietat de Pere Anglada i de la seva esposa* → *local propietat de Pere Anglada i de Rosa Mercader*).

- b) Fent servir les formes femenines quan qui exerceix un càrrec, un ofici o una ocupació és una dona: *el psiquiatre / la psiquiatra, el jutge / la jutgessa*. En alguns casos, les dues formes es distingeixen només per l'article: *el cap / la cap, el gerent / la gerent*. Així mateix, cal respectar la concordança: *la tècnic de Cultura → la tècnica de Cultura*, i abandonar la consideració que alguns oficis o càrrecs són exclusivament masculins o femenins: *les dones de neteja → el personal de neteja*.
- c) Utilitzant noms col·lectius o abstractes quan no coneixem si la persona que ocupa un càrrec és dona o home: *director / directora → direcció*, i evitant el masculí per designar noms amb valor genèric: *els alumnes → l'alumnat*. En aquests casos, podem utilitzar la doble forma, tot i que no és recomanable, perquè enfarrega el text: *els nois → els nois i les noies, el beneficiari → el/la beneficiari/ària*. Per evitar la doble forma, podem utilitzar la paraula *persona* i alguns noms col·lectius o abstractes que incloquin tots dos gèneres: *l'interessat / la interessada → les persones interessades, els professors i les professores → el professorat*.
- d) Encapçalant les cartes i altres escrits adreçats a una persona concreta fent referència al gènere d'aquesta persona (*Senyor, Benvolguda sòcia*). Quan no sabem si la persona a qui van destinats és home o dona, els podem encapçalar duplicant la salutació (*Distingida senyora, Distingit senyor*), afegint la terminació femenina a la masculina (*Distingit/ida senyor/a*) o posant les dues formes completes separades per una barra inclinada (*Distingit/Distingida senyor/senyora*).

A l'interior dels escrits és preferible el tractament de vós, perquè no fa distinció de gènere en els pronoms: *El/la convidem al concert → Us convidem al concert*.

Proposta de solucions

El comprador → La part compradora

El demandant → La part demandant

Els agredits → Les víctimes

Els ciutadans → La ciutadania

Els drets de l'home → Els drets humans

Els funcionaris → El funcionariat

Els joves → El jovent / la joventut

Els metges i les infermeres → El personal mèdic

Els nens → La infància

Els oients → L'audiència

Els pilots i les hostesses → El personal d'aviació / el personal de vol

Els professors → El professorat / el personal docent

Els regidors → Les regidories

Els seleccionats → Les persones seleccionades

Els tècnics → El cos tècnic / l'equip tècnic

Els transcriptors → El personal de transcripció

Els treballadors → La plantilla / el personal

Els voluntaris → El voluntariat

Les dones de la neteja → El personal de neteja

El sexisme, però, no és en el llenguatge, sinó en la ment de les persones. Si canviem la nostra percepció del món, canviarem el llenguatge. I si canviem l'ús del llenguatge, canviarà la nostra concepció de la realitat. A més de la llengua, també altres àmbits de la nostra vida han de reflectir la igualtat entre els homes i les dones.

Així, doncs, si ell renta més plats, potser ella no n'hi tirarà tants pel cap!